

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: U-198/04
Banja Luka, 29.08.2007. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Janka Ninića kao predsjednika vijeća, te Zlatka Kulenovića i Fikreta Kršlakovića kao članova vijeća, uz sudjelovanje zapisničara Sonje Matić, u upravnom sporu po tužbi M. i A. P. iz P. (u daljem tekstu: tužioci), protiv rješenja tuženog ministarstva broj 007-544-94-83/03 od 09.02.2004. godine, u predmetu starateljstva, u sjednici vijeća održanoj dana 29.08.2007. godine, donio je

P R E S U D U

Tužba se uvažava, osporeni akt se poništava.

O b r a z l o ž e n j e

Osporenim aktom je odbijena žalba tužilaca izjavljena protiv rješenja centra P., broj 01-550-90/02 od 26.06.2003. godine, kojim je odbijen njihov zahtjev za stavljanje pod starateljstvo i postavljanje staraoca malodobnim O. J. i O. M. Prvostepeni akt je obrazložen navodima: da je P. A., majka djece i kćerka tužilaca, saglasna sa zahtjevom tužilaca; da se otac djece, M. O., tome protivi, jer da se u međuvremenu zaposlio u S. B. i da živi u stanu koji je kupio njegov brat i da njegova nevjenčana supruga prihvata djecu koju da on namjerava sebi dovesti po okončanju tekuće školske godine, kao i da ne sprečava viđanje djece sa majkom i bakom i djedom po majci; da su ovi navodi oca djece potvrđeni "nalazom i mišljenjem" centra S. B., broj 07-550-129/03 od 23.04.2003. godine. Navedeno je da se zahtjev odbija, jer da je ocijenjeno da se otac djece u međuvremenu zaposlio, riješio stambeno pitanje i stekao sve uslove za prihvata djece. Tuženi je osporenim aktom osnažio prvostepeno rješenje, prihvatajući činjenična utvrđenja iz prvostepenog postupka i pozivajući se na odredbu člana 101. (ispravno je: član 201.) Porodičnog zakona ("Službeni glasnik RS" broj 54/02, u daljem tekstu: PZ).

Tužbom od 20.02.2004. godine, tužioci pobijaju zakonitost osporenog akta iz razloga, kako to proizlazi iz sadržaja tužbe, propisanih odredbom člana 10. stav 1. tačka 1. i 3. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik RS“ broj 12/94, u daljem tekstu: ZUS). Navode da su djeca ranijim rješenjem istog prvostepenog organa povjerena na čuvanje i odgoj ocu, a da on u to vrijeme nije imao ni stana ni zaposlenja i bio je u trećoj vanbračnoj zajednici; da se djeca cijelo vrijeme nalaze kod njih a ne kod oca; da i pored obećanja, otac nije djecu preuzeo ni u školskoj 2003/2004 godini; da je u međuvremenu raskinuo vanbračnu zajednicu, izgubio posao i stan u S. B., i odselio se u N. S.; da se radi o problematičnoj osobi, jer da je sklon maltretiranju, alkoholu i da je više puta prijavljivan SUP-u; da djecu samo ponekad viđa; da su oni situirani u svakom pogledu i da su spremni i u mogućnosti se brinuti o djeci koja i žive kod njih, sa čim se saglašava i njihova kćerka i majka djece. Smatraju da je prvostepeni organ propustio da valjano utvrdi sve ove činjenice. Predlažu da se tužba uvaži i osporeni akt poništi.

Tužena strana je dostavila spise predmetne upravne stvari, a u odgovoru na tužbu je predložila da se ona odbije.

Razmotrivši tužbu i osporeni akt po odredbi člana 39. stav 1. ZUS, zatim odgovor tužene strane i cjelokupne spise predmeta upravne stvari, ovaj sud je odlučio kao u dispozitivu ove presude iz slijedećih razloga:

Predmetni upravni postupak je pokrenut po zahtjevu tužilaca za izmjenu rješenja "o starateljstvu" broj 01-544-51-1/00 od 11.09.2000. godine, kojim su djeca povjerena na čuvanje i odgoj ocu. Zahtjevom traže da se oni postave za staratelje svojim unucima. Prvostepeni organ je ovakav zahtjev smatrao zahtjevom za stavljanje djece pod starateljstvo. Majka djece je saglasna sa zahtjevom tužilaca, dok se otac protivi, dajući razloge prikazane obrazloženjem prvostepenog akta. Prvostepeni postupak nije proveden u pravcu utvrđivanja da li tužioci ispunjavaju uslove za položaj staratelja.

Ovaj sud nalazi da se prvostepeno rješenje nije moglo zasnivati na "nalazu i mišljenju" centra S. B., jer to nije nalaz i mišljenje stručnog tima tog organa, već običan dopis koji je rezultat navodnog "obilaska" porodice oca i stava koji je formirao taj organ. Sadržaj tog dopisa ne potvrđuje navode oca, jer on ne živi u stanu koji je kupio njegov brat (izjava data na zapisnik od 28.02.2003. godine), već u stanu koji koristi na privremenom osnovu. Kakav je to osnov i do kada - nije poznato.

Stambena situacija roditelja, iako nije preovlađujuća, veoma je važna. Izvjesnost dugotrajnijeg stanovanja u istoj stambenoj jedinici svakako omogućuje da se dijete prilagodi novoj životnoj sredini. Tu je i pitanje zaposlenja roditelja- da li je riječ o povremenim poslovima, ili je pak riječ o radnom odnosu na neodređeno vrijeme, takođe je od značaja za odlučivanje. Svi elementi, bitni za odlučivanje po zahtjevu- stambena situacija roditelja, kontinuirani izvor prihoda kroz određeni oblik zaposlenja, raniji kontakti djece sa roditeljem, pa i socijalni profil roditelja - se moraju cijeliti sa pozicije interesa djeteta, u smislu da li je za njih bolje da ostanu u poznatoj sredini gdje već duže borave, uz brigu i vaspitanje bliskih srodnika, ili je u interesu djece povjeriti ih roditelju koji nesporno, ima zakonom priznato pravo vršenja roditeljskog prava. O ovim okolnostima prvostepeni organ nije vodio računa, već se zadovoljio suhoparnim dopisom centra B., kojim se prikazuje unekoliko drugačije činjenično stanje od iskaza oca djece. Prema stanju spisa proizlazi i to da otac djece, iako su mu djeca dodijeljena na čuvanje i odgoj, nije u potpunosti vršio roditeljsko pravo, koje se odražava, između ostalog, u obavezi brige za vaspitanje, što prvostepeni organ u suštini prihvata jer smatra nespornim da su djeca na brizi i vaspitanju kod tužilaca, ali to ne uzima u obzir prilikom odlučivanja o zahtjevu.

Prvostepeni organ je propustio da cijeni i činjenicu da su djeca i dalje kod tužilaca, jer su upisana u istu školu u P. i u narednoj, školskoj 2003/2004. godini. Ovaj podatak se nalazi u spisima predmeta i dostavljen je prvostepenom organu prije nego je on spis predmeta uputio tuženom na odlučivanje po žalbi. To znači da je prvostepeni organ bio dužan cijeliti taj dopis u smislu da je provedeni postupak bio nepotpun, jer je očigledno da je otpao razlog odbijanja zahtjeva tužilaca- da će otac djecu preuzeti prije početka naredne školske godine. U tom smislu, prvostepeni organ je imao ovlašćenje primijeniti odredbu člana 221. Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni glasnik RS" broj 13/02, u daljem tekstu:ZOUP), tako što bi upotpunio postupak i ukoliko to upotpunjavanje dovede do drugačije utvrđenog činjeničnog stanja i svakako u vezi sa razlozima žalbe, donijeti novo rješenje kojim predmetnu upravnu

stvar rješava na drugi način. Dakle, stanje spisa upućuje na zaključak da činjenično stanje nije ni potpuno ni pravilno utvrđeno, što predstavlja povredu pravila postupka.

A u takvoj situaciji, nužno se otvara pitanje da li su i prvostepeni i tuženi organ pravilno primijenili odredbu člana 201. alineja 5. PZ, kojom se propisuje da će se pod starateljstvo staviti maloljetno lice čiji su roditelji odsutni i nisu u mogućnosti da se redovno staraju o svom djetetu, a nisu ga povjerali na čuvanje i vaspitanje licu za koje je organ starateljstva utvrdio da ispunjava uslove za staratelja.

U takvoj situaciji, osporeni akt nije mogao za sadržaj imati samo prikaz žalbe i prikaz razloga prvostepenog rješenja. Nedostaje ocjena žalbenih navoda, kojim se između ostalog opet ukazuje da su djeca iznova upisana u istu školu u P., čime se dovoljno potkrepljuje stav tužilaca da otac ne vodi brigu o djeci. Otuda, obrazloženje osporenog akta ne sadrži ocjenu nijednog žalbenog navoda, što je suprotno odredbi člana 230. stav 2. ZOUP, pa je taj akt donijet suprotno i odredbi člana 197. stav 2. ZOUP, jer nema razloga koji obzirom na propise, upućuju na odluku iz njegovog dispozitiva.

Za pravilno rješenje ove upravne stvari, potrebno je temeljito ispitati sve okolnosti koje se stiču na strani tužilaca, oca i majke djece i to sve ocijeniti kroz prizmu interesa djece, pa potom ocijeniti mogućnost primjene odredbe člana 201. PZ.

Kod takvog stanja stvari, ovaj sud nalazi da je osporenim aktom ostvaren razlog iz člana 10. stav 1. tačka 3. ZUS za poništenje osporenog akta, pa se tužba na osnovu odredbe člana 41. stav 1. i 2. istog zakona, uvažava i osporeni akt poništava. U ponovljenom postupku, tuženi organ je u smislu člana 61. ZUS dužan da u roku od 30 dana od dana prijema ove presude donese drugi akt u skladu sa pravnim shvatanjem suda i primjedbama u pogledu postupka.

Zapisničar
Sonja Matić

Predsjednik vijeća
Janko Ninić